

Hermann Imre

LONDONBAN JÁRTUNK*

Közösségi vállalkozások

A közösségi vállalkozások mozgalma valamennyi fejlett országban ismeretes. "Mozgalom", írom, de csak jobb szó hiányában, mert egyáltalán nem valamiféle központilag elhatározott kampányról van szó, hanem annak a felismerésnek a tényrészéről, hogy az ember azt érzi igazán magáénak, aminek megvalósításában részt vesz, hogy az emberi élet minőségének javítása előnyösen hat vissza gazdasági tevékenységük hatékonyságára, hogy az emberek alkalmasak és képesek saját sorsuk irányítására, hogy az emberek hajlandók felsmerni, értelmes célok érdekében felelősséget vállalni, valódi közösséget formálni, másokért és egymásért cselekedni, csak *hagyni kell őket*.

A közösségi vállalkozások nem a jóléti országok dózsóló polgárainak úri passziója, mert dűskálásuk közepette már azt is megengedhetik maguknak, hogy a pénzkeresésen kívül jótékonykodásra is áldozzanak idejükből. Éppen hogy nem erről van szó.

A közösségi vállalkozások a nagyvárosok szegény-nyegedeiben, bevándoroltak bérkaszányaiban, elhanyagolt, lepusztulásnak indult vidéki településeknél – mondhatnám – jellemzői, polgári szerveződések. Kis tudományoskodó nagyképűséggel így fogalmaznak: a kiszolgáltatottak gazdasági mozgásformája.

Az egyszerű emberek felismerik, hogy helyzetük további romlásának megakadályozására, emberi életkörülményeik megteremtésére nekik maguknak kell cselekedniük, maguknak is felelősséget kell vállalniuk. A központi és helyi hatóságok viszont felsmerték, hogy ezeknek a közösségi kezdeményezéseknek a segítése, támogatása az elérendő célok megvalósítását tekintve lényegesen hatékonyabb, mint a közösségek feje fölötti, netán a közösségek akaratával szemben történő intézkedések, a juttatások meg az adományozgatások. Mi több, a magánszektor berkeiben is egyre jobban terjed a szokás, hogy vállalatok és bankok támogatják a közösségi kezdeményezéseket anyagilag is, de más egyéb módon is. A fejlett országok ilyen magáncégeiről kiadványok készülnek, rendszeres statisztikák jelennek meg e cégek közösségeket támogató tevékenységéről. Számos cégnek külön osztálya van, amely a közösségi támogatások ügyeivel foglalkozik és ez a foglalkozás nem egyszerűen annyit jelent, hogy hova, mennyi pénzt adjanak, hanem a cég szakértelmének a továbbadását is a közösségek részére, hogy tevékenységüket minél hatékonyabban tudják megszervezni.

Igy aztán a fejlett országokban, a fentiek szerinti felismerések alapján, újszerű kapcsolatrendszer

van kialakulóban a központi kormányzatszervek, a helyi hatóságok és a magántulajdoni szféra között, amely éppen a közösségi vállalkozások támogatásának, segítésének szervezésében nyilvánul meg, ennek révén fejlődik.

A közösségi vállalkozások versenye

Az angol trónörökös, a walesi herceg 1985-ben állt ki nyilvánosan a közösségi vállalkozások ügye mellett, és ez rögtön magával hozta azt a fordulatot, hogy a hírközlő szervek elkezdtek figyelmet fordítani a közösségi vállalkozásokra.

Charles Douglas Home, a The Times akkori kiadója, 1986-ban kezdeményezte a Brit Királyi Építész Szövetséggel együtt a közösségi vállalkozások évenkénti versenyét. A verseny fővédnökségét a trónörökös vállalta. Az idén hatodik évben került s a verseny megrendezésre. A verseny népszerűsége évről-évre nő, és ahogy szélesedik a mozgalom, úgy növekszik a meghirdetett kategóriák száma. Az idén például első ízben hirdettek meg a falusi kezdeményezések számára versenylehetőséget. A hat év folyamán a versenyre nevezett közösségi vállalkozások száma meghaladta az ezret.

A verseny értelme, hogy a közösségi vállalkozások ilyen módon széles nyilvánosságot kapnak, mintegy társadalmi erkölcsi elismerésként, a társadalom a pozitív példák ismeretében viszont újabb és újabb kezdeményezéseket hoz létre.

Alapítvány a közösségi vállalkozásokért

Munkáltatómat, a Budapesti 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség és Szabadalmi Irodát meggyőztem egy adott célú Alapítvány tételének értelméről, így ez év januárjában az Alapítvány a Közösségi Vállalkozásokért a bíróságon bejegyzésre került. Februárban Magyarországra hívtuk Paddy Doherty urat az észak-ír Derry város Inner City Trust vezetőjét, akit körbevitünk az országban, hogy közösségi vállalkozásuk 10 éves munkájának eredményeit különböző magyar közösségeknek is bemutassa. Doherty úr látogatásának anyagi támogatásában a Kós Károly Alapítvány és a miskolci Starter Incubator Kft. is részt vállalt.

Aztán felfedeztük, hogy a trónörökös odafigyel a nálunk történetekre. Az idei angolai versenyfelhívást támogató levelében szövegezte arról, hogy segíteni kívánják a magyar közösségi kezdeményezések létrejöttét és a kapcsolatokat bővíteni akarják.

Ezen felbuzdulva az Alapítvány öt magyar közösségi kezdeményezést versenyen kívül "benevezett" az angol versenyre. A cél: kapcsolatok építése.

Magyarok is neveztek

Szóval megküldtük öt magyar közösségi kezdeményezés nevezését Londonba. Kissé a nevezési határidő után, az időzavar miatt magyarul, meg nem az előírások szerinti fényképekkel, de hát számunkra amúgy is csak a versenyen kívüli "indulás" volt lehetséges.

A nevezésre került kezdeményezések kiválasztásának módjára sem volt választási lehetőség. Azokat kértük fel jelentkezésre, akiket Doherty úr körútján meglátogattunk, akiknek – ebből adódó-

* A cikkben említett néhány korábbi eseményről részletesen beszámoltunk idet 1. számunkban.

A magyar küldöttség csoportja a díjkiosztó ünnepségen. A képen láthatók balról jobbra: Paddy Doherty (Inner City Trust, Derry, ügyvezető igazgató), dr. Hermann Imre (Alapítvány a Közösségi Vállalkozásokért, a kuratórium elnöke), Csomós József (Csereháti Településszövetség, ügyvezető) Károly walesi herceg, Hajdú Miklós (Lakóházkezelő Közösség, Budapest vezetője), Németh Miklós (European Bank, London, alelnöke), Faragó M. Vilmos (Zsombó polgármestere), Heckmann Ferenc (Apáczai Csere János Alapítvány, Szombathely, munkatársa), dr. Fazekas István (Dombóvár polgármestere), John Thompson (a The Times/RIBA Community Enterprise Scheme, azaz a verseny alelnöke). A kép a The Times tulajdona.

an –, már volt fogalmuk róla, mit is jelent a közösségi vállalkozás Angliában, mit is tesznek és milyen elért eredményekkel büszkélkedhetnek.

Így aztán a következő nevezéseket küldtük el:

- **Csereháti Településszövetség.** Székhelye Gyagyabátor. A Szövetségnek egyének, szervezetek és települések egyaránt tagjai lehetnek. A Szövetség két évvel ezelőtt alakult. En azt gondolom, hogy a helyzetükre tán az a legjellemzőbb adat, hogy a közel hatvan tagtelepülésből 33 olyan, ahol véget ér az országút. Mi történt a két év alatt? Megvalósították az úgynevezett falugondnoki rendszert, amely mikrobuszok segítségével megszüntette a településeken. Szorgoskodnak a helyi adottságoknak megfelelő mezőgazdasági tevékenység szerkezet (újra)megteremtésén, közvetlen határátkelőhely létesítésén északi szomszédunkhoz. Van már falusi iskolájuk, ahol számítógépes oktatás folyik, tervezik már a csodás természeti körülményeket kihasználó kempinget, a Soros Alapítvány jóvoltából kiadvány-sorozatokat indítottak.

- **Zsombó Község.** Szegedtől 15 kilométernyire fekvő település. A község lakóinak száma a hatvanas-hetvenes években csak fogyott, míg nem 12 évvel ezelőtt új, fiatal tanácselnök érkezett. És elkezdődött valami más. A dolog úgy indult, hogy a község felvállalta a szegedi hidépítés miatt útban lévő házak bontását, az anyagért. Ebből megtörtént az iskola bővítése többek között egy olyan tornateremmel, ami megállná a helyét bárhol nyugaton is. Ma, a már ismét két és fél évezred lélekszámú községben, 240 éppen épülő ház van. Nem vállalkozom az eredmények felsorolására, de a községet körülvevő tanyavilág házaiban is van gáz, telefon, kábel-telvizió.

- **Lakóházkezelő Közösség, Budapest.** Csenyery utca 48. Nyilván sokan emlékeznek arra a néhány évvel ezelőtti hírre, hogy egy budapesti bérház lakói – kísérletképpen – engedélyt kaptak lakóházuk karbantartására és felújítására az aktuálisan fizetett lakbérből. A hír annyiban hamis – legalábbis számomra –, hogy nem a befizetett lakbérből, hanem csak annak 60 százalékával gazdálkodhatnak, továbbá a földszinti üzlethelyiségek – nyilván a lakbérnél lényegesen magasabb – bérleti díja sem a közösséghez folyik be. Mégis, ebből az összegből is megvalósították, hogy a folyósói közös WC-k helyett, minden lakásnak legyen

saját vizes blokkja, hogy kaputelefon rendszer létesüljön – működő! –, hogy a málló és korábbi villanyszerelések során szétvert vakolatot felújítsák, hogy a házban liftet építsenek – működőt!

- **Otthonkeresők Egyesülete, Dombóvár.** A helyi szovjet laktanya lakásainak felújítására, főleg fiatalokból szerveződött egyesület, tele az alkulás és a szovjet laktanyák helyzetével kapcsolatos, általánosan ismert problémák gondjaival. De a Kós Károly Egyesülés kaposvári építészeinek közreműködésével már elkészült a felmérés a teendőkről, és körvonalazódik a jövőkép is a tetőteret kínáló új tetőmegoldással, környezetrendezéssel.

- **Apáczai Csere János Alapítvány, Szombathely.** Az alapítvány 1989 végén alakult és célul tűzte ki egy autonómpolitikai pártoktól független iskola-komplexum – elemítől az egyetemig – létrehozását a volt szovjet laktanya, még Ferenc József-i időkbeli származó épületeinek felhasználásával. A MAKONA-beli építészek kezéből már kiadásra kerültek a tervek, az önkormányzattól már megkapták a szükséges objektumokat, már elvégezték a mellőzhetően állagmegóvási teendőket, már kialakult kapcsolataik vannak neves nyugati iskolákkal, és Szabad György házelnök már elvégezte az alapkövetelményt.

A díjkiosztás

Az angol verseny eredményhirdetésére július 9-én került sor Londonban a Brit Építészek Királyi Intézetének épületében.

Az Alapítvány a Közösségi Vállalkozásokért azt tekintette feladatának, hogy a benevezett magyar közösségi kezdeményezések egy-egy képviselőjét kívárcsajjalja a helyszínre. Azt akartuk elérni, hogy ők is érezzék, hogy tesznek valamit, ami – szándékában vitán felül – európai, hogy elbüszkélkedhessenek saját eredményeikkel, hogy ne csak elbeszélésekből ismerjék, hanem maguk lássák, hogyan csinálják angol testvéreik ugyanazt, amit ők is akarnak, t. i. a közösség szolgálatát, szóval, hogy tanuljanak.

Az Alapítványnak anyagi eszközei persze nem tesznek lehetővé egy ilyen utaztatást, de ehhez az angol szervezet (Business in the Community) segítségét kértük. Tíz nappal a tervezett utazás előtt még úgy nézett ki, az egész kútba esik. Aztán Paddy Doherty úr közbelépett, felhívta a United

Biscuits elnökét és rábeszélte őt utazásunk támogatására.

Az egy hét fénypontja kétségtelenül a verseny díjtosztó ünnepsége volt. A díjnyertes pályázók anyagából kiállítást rendeznek, azaz a közösségi vállalkozások eredményeit, napi életét írásban és képekben egy-egy tablón mutatják be. A verseny védnöke, a walesi herceg, megérkezése után végigmegy a kiállításon, minden díjnyertes közösség képviselőivel elbeszélget és átadja a díjat.

A kiállító terem előtti folyosórészen azoknak a cégeknek a tablói kerültek elhelyezésre, amelyek bemutatni kívánták, mi mindennel és milyen módon támogattak közösségeket az elmúlt évben. A díjak átadását követően itt találkozott a herceg velünk magyarokkal. Ez a találkozás adott alkalmat, hogy bemutassam öfelségének a közösségi kezdeményezéseink képviselőit, néhány mondatban elmondjam, hogy az övékéhez hasonlóan versenyt akarunk szervezni Magyarországon is a közösségi kezdeményezések részére, és meg akarjuk találni valamilyen módon a két verseny folyamatos kapcsolatát is.

Összefoglalva

Mi is az utazás eredménye? Az, hogy őt magyar közösségi kezdeményezés képviselője megerősödött hitében, hogy van értelme és biztató jövője az egy-egy közösség érdekében való munkálkodásnak. Az, hogy még őt magyar ember meggyőződhetett a tényről: az emberek képesek saját sorsuk irányítására.

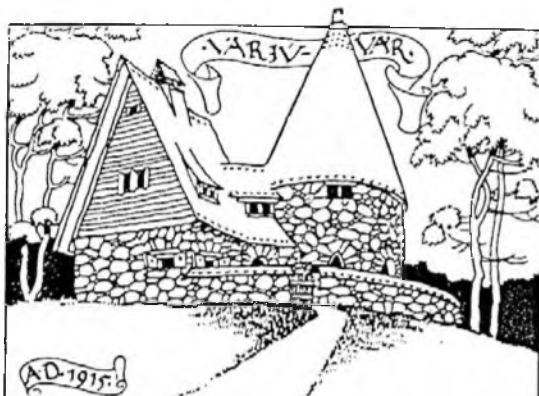

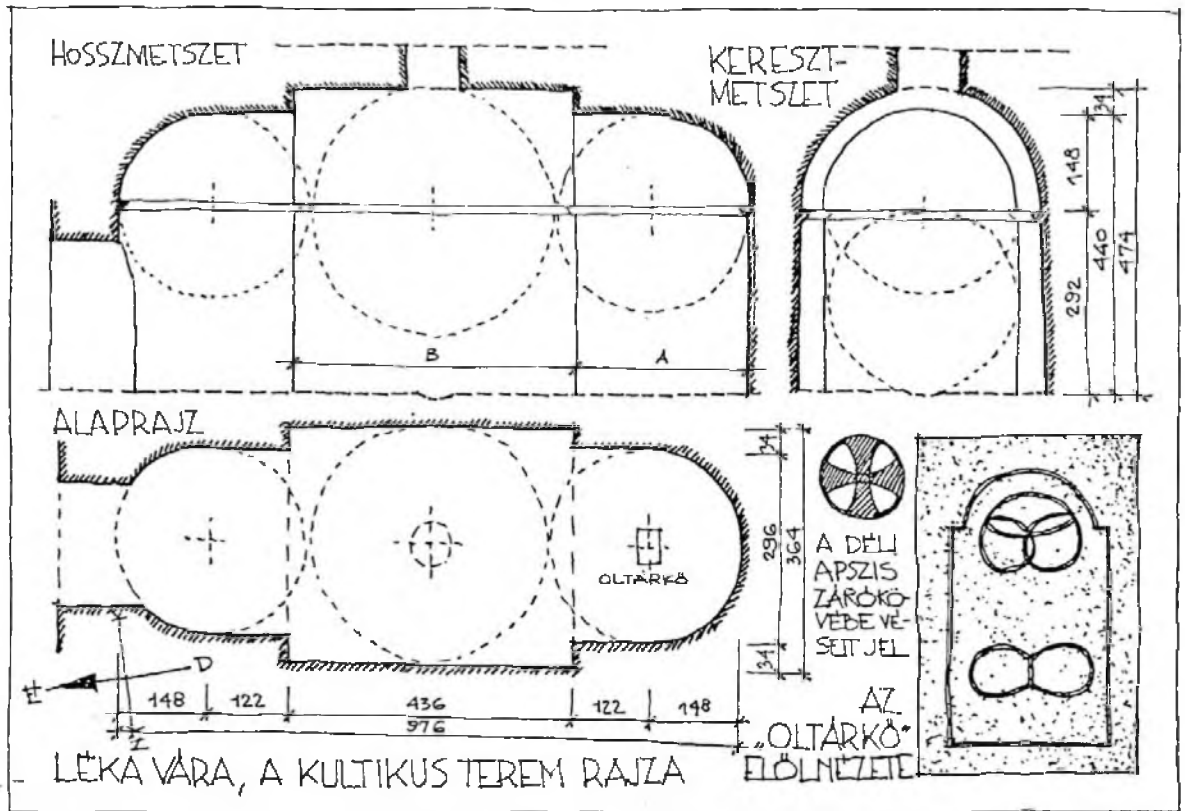
KELET-KÖZÉP-EURÓPAI TALÁLKOZÓ LÉKÁN

Június 21. és 23. között az Ausztriai Antropozófiail Társaság János-ünnepet szervezett egy nemzetközi találkozó keretében. A találkozó „A közösség keresése” címet viselte és 200-250 résztvevője között a házigazdák mellett német, svájci, lengyel, román, szlovén, horvát, magyar, cseh érdeklődők voltak jelen. Léka (Lockenhaus) várát, ezt a gyönyörű középkori lovagvárat, mely a XIII. században a Güssinger család birtokában épült ki, Róbert Károly, Nagy Lajos és Zsigmond idejében királyi birtok volt, majd sorrendben a Kantzsay, Nádasdy és Esterházy családok uradalmához tartozott, lepusztult állapotából a 80-as években mintaszerűen felújították. Utolsó tulajdonosa és lakója, a neves osztrák író, Paul Anton Keller végrendelete szerint mint a Keller Alapítvány birtoka, kulturális célokat szolgál. Ez a vár szolgált tehát színhelyül a találkozóhoz, és az ott elhangzottakra könnyű a helyi vonatkozások kiemelésével röviden utalni. Burgenland és a tartománynak különösen ez a része büszkén vallja magát Kelet és Nyugat egymást megtermékenyítő találkozási pontjának. Rudolf Steiner értelmezése szerint (ald a jugoszláv-magyar-osztrák határok találkozási pontján született) a Gilgames-eposznak az a része, amelyben a főhős barátja, Enkiddu halála után a fájdalomtól megváltó halált keresve vándorútra indul, Gilgamesnek a Mezopotámiából Burgenlandba vezető útját írja le, ahol is a főhős az atlantiszi-hibermiai misztérium beavatásában részesül. Steiner szerint ez az első nagy kulturális Kelet-Nyugati érintkezés a mai Lékától nem messze zajlott volna le.

Léka a Güssingerek idején a templomos lovagrend egyik központja volt. A várban a felsővár udvara alatt egy rejtélyes származású és funkciójú helyiség van. Számomra a leglenyűgözőbb építészeti élmények egyikét jelentette ide belépni, amikor még nem sejtettem, hogy milyen különös a hely története. Régészek szerint a terem a vár jelenleg látható építményeit megelőzően keletkezett és valószínűleg inkább a szláv, mint a kelta kultúrkörhöz tartozik. Két negyedgömb kupolával lefedett, félhenger alakú apszisban végződő, dongaboltozattal fedett, közel négyzet-alaprajzú tér. A terem falai simára faragott, nagyméretű kőtömbökből állnak, a függőleges fal kilenc egymás feletti kősor, a tizedik a körbefutó párkány. A boltozat újra kilenc sor kőből áll, a tizedik a boltozat zárókőcincé sora. A középső, dongaboltozatos térrész hossza (B) és az apszis hossza (A) egymáshoz egy ezredrésznyi pontossággal az aranymetszés aránya szerint viszonyul.

1973-ban, a felújítást megelőző feltárások kezdetén az akkor régóta befalazott térben egy lapos, hasáb alakú követ találtak az egyik lapján bemélyített rajzzal. A régészek „oltárkőnek” értelmezték a leletet és felállították a déli apszisban, a templomos lovagok által a zárókőbe vésett jellegzetes „templomos” keresztet alá. A vezető régész 1975-ben megjelent tanulmánya szerint (Gerhard Groß: Der Stein auf der Burg Lockenhaus und seine Deutung – A lékai kő és jelentősége – Alte und neue Kunst 142/143. szám) a világon egyedülálló leletéről van szó, mely rámutat arra, hogy Lékán ősi misztérium-helyből keresztény szentélyé alakított térről van szó. A 63 cm magas tabernákulum felső rajza az önmagát megharapó kígyó mint az Éghez való „visszatalálás” keleti szimbóluma, az alsó rajz az utolsó

vacsora központi mozzanatát, a kenyér kettétörését szimbolizáló, ugyancsak keleten elterjedt ábrázolás. A keleti szimbolikát a templomosok hozták Európába.

A templomos rend fellépése az európai szellemtörténet egyik legrejtélyesebb és legjelentősebb fejezete. Tevékenységükről, szervezetük belső rendjéről szinte semmi biztos információ nem maradt ránk, a jezsuiták emlékükről kiirtásának szándékával a legnagyobb rezszeccsel tüntették el a rájuk vonatkozó dokumentumokat. A rendet 1118-ban Jeruzsálemben kereszties lovagok alapítják, szegénységet, szüzességet és engedelmességet fogadva. Néhány évvel később már egész Európára kiterjedő, jól szervezett hálózatuk van, melynek meghirdetett célja a tanítás. Steiner szerint a templomosokat övező titkokkal való foglalkozás maga is a legutolsó időkig is életveszéllyel járt, olyan erős és szervezett volt a templomos impulzussal szemben álló tábor. Előadásában így fogalmazza meg a templomosok feladatát: *Európa gazdasági-társadalmi felemelése. A rend az igazi kereszténység, a szabad és független személyiségen alapuló kereszténység nevében vette fel a küzdelmet a két hatalmasság, az állam és az egyház ellen. Az egyén önmaga és a közösség sorsának formálására a bűnbecsés miatt képtelen és rá van utalva a külső hatalmasságokra. A társadalmat rendezni és fenntartani képes szabad személyiség kora még nem érkezett el, a templomosok önzetlen és önfeláldozó tevékenysége azonnali eredményhez nem vezethetett. Csak ennek – a templomosok részéről történt – felismerésével magyarázható, hogy az egyébként jól szervezett és jelentős katonai erőt is képviselő rendet Szép Fülöp francia király koncepcióos pereit ellenállás nélkül számolták fel. A XIV. század első harmadában két évtized alatt egész Európában megsemmisítették vagy menekülésre kényszerítették a templomosokat, és a nemzetközi kereskedelmet és gazdasági kapcsolatokat kezében tartó szervezetet kifosztották. Akiknek sikerült, Javarészt Portugáliában talált menedéket.*

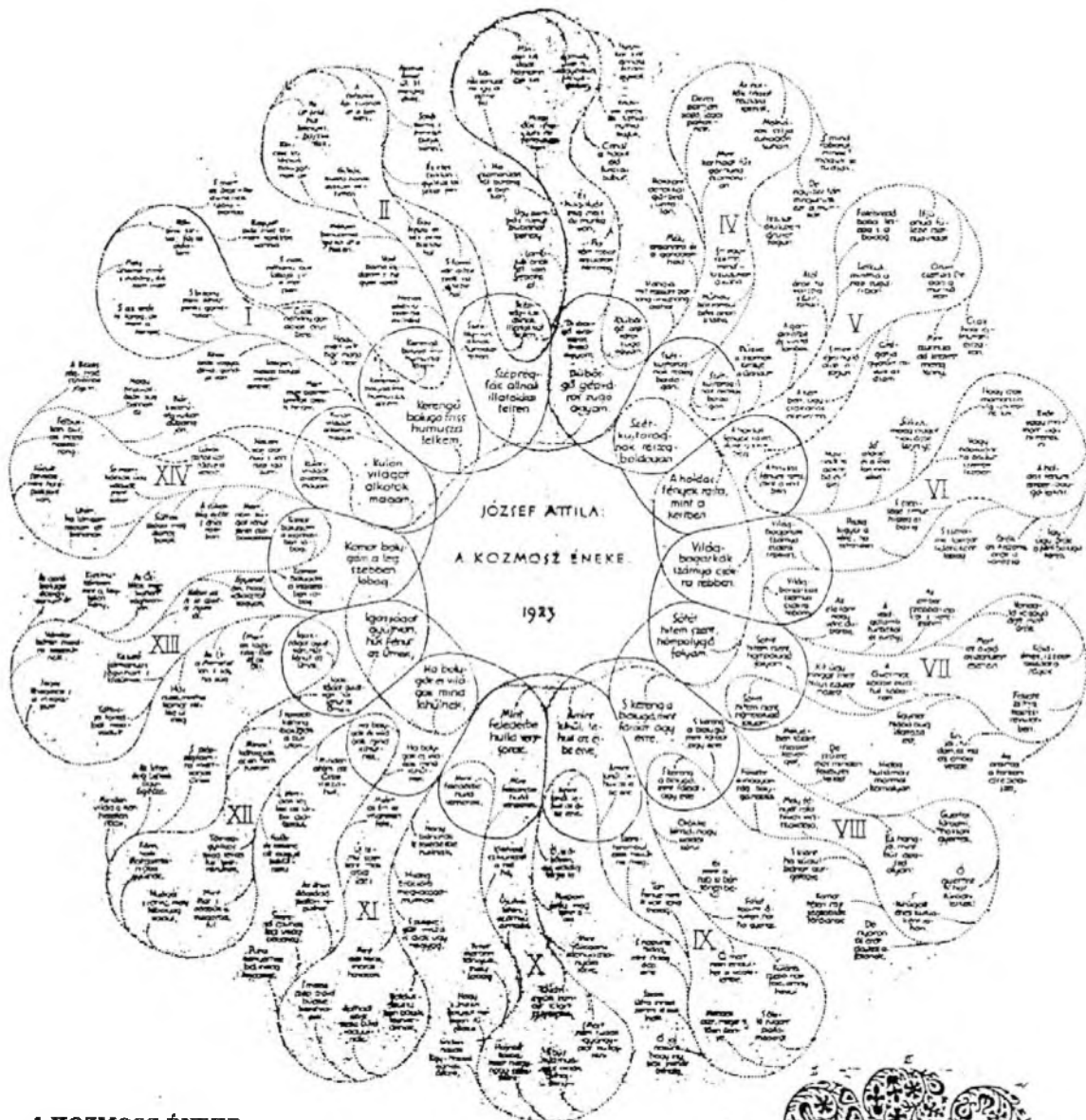
Magyarországon IV. Béla telepítette le a templomosokat a tatárjárás után a védelem és a tanítás feladatával. Lékán a Güssingercok uralma alatt 6-7 lovag lehetett a várban szolgák, fegyveres kísérők társaságában. Még két szomszédos vár volt rájuk

bizva. Ők használták a már korábban ismeretlen céllal kialakított ternet saját kultikus céljakra, ők állították az oltárkövet, és fölül, a zárókőbe belevették a jelüket. A templomosok burgenlandi tevékenységének Anjou Károly Róbert vetett véget. A király – a templomosokat kiírtó Szép Fülöp közeli rokona, akivel gyermekkorában együtt nevelkedett – máig tisztázatlan okból számolt le a templomosokkal. Az eseményről egyedül az az okirat tájékoztat, amelyben a király Kőszeg városának visszaadja a városi rangot köszönettel azért, amiért őt a város polgárai „egy fontos és nehéz helyzetben” megsegítették. Ez a körülmény nem írt „nehéz helyzet” a Kőszeg mellett fekvő Léka megtisztítása lehetett. A legenda szerint a kultikus terembe beszorított templomosokat mind lemészárolták. A felújítást megelőzőben a déli apszis falán hatalmas barna folt árulkodott e véres tettről.

A Grál-kultúra és a Rózsakeresztység mellett a templomos impulzus volt az a legfontosabb európai ezoterikus áramlat, amelyet Steiner az antropozófia mozgalom előzményének tekintett. A megkövesedett államrend, mely a szabad iskola, a szabad gyógyítás, a szabad gazdálkodás akadályozója, olyan „gonosz” „fülöpi” örökség, amely az európai fejlődés kerékkötője. A szabadság – az Istennel való személyes kapcsolat szabadsága is – csak erős küzdelemben vívható ki. Goethe, aki egy, a templomos hagyományokat is őrző páholy tagja volt, a Faust második részében adja költői megfogalmazását e történelmi üzenetnek. A léka várát a gyilkosság után mintha démoni erők szállták volna meg, viszontagságos történetében a legsötétebb fejezet a Báthory Erzsébet-féle vőférdő, melynek Csejte mellett ez volt másik helyszíne.

A június találkozó a templomosok pusztulásával megszünt folyamat felcselezését. Kelet és Nyugat kapcsolatát, a Közép meg erősítését kívánta szolgálni. A Közép – így Közép-Európa is – a templomos fel fogás szerint nem helyhez kötött fogalom, hanem minőség kérdése. A közép-európai feladat: az szervezet annak közpén keresztül áthatni, a szíven át, amely az egész szervezet harmóniáját megadja.

Gerle János

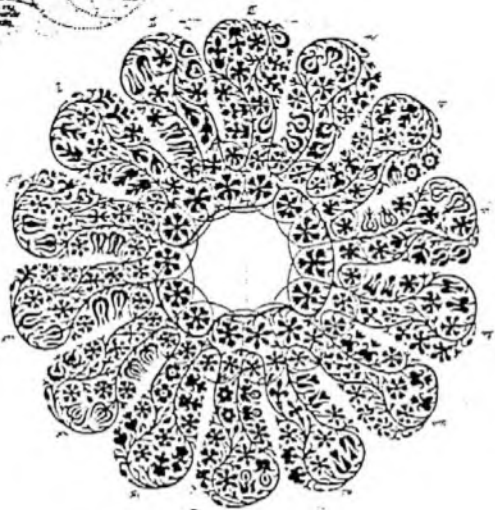

A KOZMOSZ ÉNEKE

Dóczi György az USA-beli Seattle-ben élő építész. Jelentős építészmérnöki tevékenysége mellett fiatal kor óta foglalkozik irodalommal, grafikával, művészetelmélettel. 1981-ben jelent meg a „The Power of Limits” c. könyve (Shambala Publ. Inc. Boulder Colorado USA, németül „Die Kraft der Grenzen” címmel 1987-ben Münchenben a Capricorn Verlagnál). A mű rendszerbe foglalja az arányok törvényszerűségeit az élő természetben és a különféle művészetekben, különös hangsúlyal az építészeti alkotásokra. Az összefoglaló példák között szerepel Dóczi 1945-ben Svédországban készült rajza József Attila: A Kozmosz éneke c. versének belső arányairól összefüggéséről, szerkezetéről. Az olasz reneszánsz szonett-koszorúinak a mintájára, tizenegy szonettjének mindegyikében az utolsó sor egyezik a következő szonett első sorával, úgy hogy az utolsó szonett első sorává válik. Ezen kívül az összes 'utolsóból-elsőkkévvál' sorok együttesen egy tizenötödik ún. 'mester-szonettet' alkotnak, mely az egész mű alappondolatát tartalmazza.

A második, színes ábra úgy készült, hogyminden verssornak egy virág felel meg. A rimelő sorokat azonos fajta virágokkal jelképeztük.

Dóczi György, aki József Attilát is jól ismerte, a rajzokat dr. Lotz János elgondolása alapján és az ő tanulmányának illusztrálására készítette.

A NYÁRI GÁLOSFAI találkozót a keszthelyi FORMA Kiszövetkezet építészei: Báránd Tibor, Csángó Zsuzsa és Sánta Gábor szervezték. A június 21. és 23. között lezajlott találkozó programján szerepelt többek között Molnár V. József néprajztudós, Vadnai Zsolt természetgyógyász, Csizmadia Gábor etológus, Stark András pszichológus, Sánta Gábor építész, Borza Endre építész előadása, Józsa Éva bábművész, Cturlonits István festő kiállítása és az összejövetelt záró Szent Iván éji tűzgyújtás. Két szervező az alábbi beszámolókat küldte a találkozóról:

Hadüzenet a technokráciának

Időszámításunkat valahol elvettük, tudatunk tíz évvel fiatalabb valódi koránál.

A háború némiképpen a pestishez hasonló – váratlan, mégis előre sejthető. Szeszélyes, mozgókéony démon, mire észbe kapnál, már nyakadon közös akaratumt szűlötté – a háború. Ilyen időszakban a kinyilatkoztatás az egyetlen közérthető artikuláció.

A szemképráztaóan nagyvonalú teóriák között a terror milliméterenként váltja meg világunk. Ez nem aktualitás. Emberelőtörke kell így berendezkednünk.

Szemben velem felkötött arcu férfi. Tekintete akár egy dísznő. Akira Kurosava rajza Van Goghról.

Keszthely, a III. világháború első évében.

Sánta Gábor

Olvasónapló a Szent Iván napi tűzgyújtás után

Egyéb olvasmányaim közül most az INTART Társaság 1. Szimpozionjának előadásait emelem ki, közben rögzíteni szeretném az elmúlt találkozóhoz kapcsolódó tényeket és gondolatokat.

A Kós Károly Egyesülés nagyrendezvényei azzal a szándékkal jöttek létre és váltak sorozattá, hogy az egyesülés szervező tevékenysége és igényessége környezetünket kreatív léthelyzetbe hozza. Ez kezdetben nálunk nem ment. Egy éve az első keszthelyi nagyrendezvényen kb. 30 résztvevő volt, és a kitűnő előadást Kampis Miklós azzal zárta, hogy czentül talán eredményesebb lesz, ha e rendezvényeket saját magunknak szervezzük, mivel csak minket érdekél.

Idén tavasszal az eredeti koncepciót szem előtt tartva javasoltam, hogy az Egyesülés támogassa az Örökség Népfőiskola keszthelyi találkozóját és vegyen is részt rajta. Ez meg is történt. Mi finanszíroztuk az előadók tiszteletdíját, a művelődési ház helyet biztosított és a szervezést felvállalta, a keszthelyi építésszek kiállítással szerepeltek és a Gulya Csárdában lebonyolított előadással, beszélgetéssel.

Ezután volt Gálosfán a párhuzamos nagyrendezvény szinte ugyanazokról a témákról. Az természetes, hogy két szervezet rendezvényei ne mosódjának egybe, de ez a párhuzamosság szükségtelen feszültségforrás, amit eddig nem oldottunk fel. A kialakult situációt, a munkahelyünk zsetéseése, ellehetetlenülése olyan inspráló volt, hogy magunkra vettük a FORMÁnak szóló megbízást és szervező tevékenységünk eredményeként a tehetetlenség lendületével létrejött ez a találkozó, számomra

kicsit vérfagyasztó légkörben, amit most írás közben igyekszem feloldani.

Aygunk két féltekéje egymást kiegészítő módon komplementer működést végez. Két ellentét egyesítése katarzist okozó szertartássá válhat. „Érdemes időzni Ivanovtól, aki leírja, hogy az afrikai baganda törzsenl a király köldökzsinórjának (amit a király ikerpárjának neveztek) megőrzését egy szertartást végző papra bízták. Ezen iker részére egy különleges templomot szenteltek. Havonta egyszer, újholdkor a pap a köldökzsinórt (az iker) a királyhoz vitte, aki kiemelte fakéregből készült tokjából és nézegette, majd visszaadta a papnak.” Ilyen szertartás a tűzgyújtás is, egyesülés, Castor Polluxszal, fiú a lánnyal.

Magyar-Beck István: Kazinczy után című írásában a különböző paradigmák létezését és működését elemzi, ezen a probléma-érzékelés és -megoldás egységét értve. Gondolkodásunk több paradigmát őriz és csak azokat a problémákat tudjuk felfogni és kezelni, amelyekről előképünk van. Egy-egy kultúrának előny jelent, ha minél több paradigmát olvaszt magába, ennek ellenére történelmi tapasztalatunk, hogy vannak modellek melyek megkísérlik a többit kiszorítani és egyeduralmukodóvá válni. Analógiákban gondolkodva az életből végtelen sok paradigmát merítünk. A ránk zúduló problémákat, amelyeket most tünetként regisztrálunk (környezetszennyezés, tömegesedés, betegségek) meg kell tanulnunk olyan rendszerben érzékelni, amelyben kezelni is lehet. Ilyen rendszerek léteztek a múltban is és újak is vannak kialakulóban. A természetgyógyászatot tudom példaként említeni. Ez nem alternatív gyógymód a régi eljárásokat kibővítendő; a gyógynövények nem a kemikáliákat helyettesítő drogok, hanem az egész rendszer a létállapot érzékelésének és módosításának komplex módszere, ami majd magába fogja olvasztani a „modern” technikákat is.

Végül a szervezési tapasztalatokról. A péntek estétől vasárnap délutánig tartó rendezvények jól tagolható, cserék egységek tudnak lenni. Én javasolnám, hogy Gálosfán évente csak egy-két találkozó legyen. Érdemes dolog egy-egy új helyre elmenni, ott tapasztalatot gyűjteni. Visszaaiva a párhuzamosság kérdésére, a kialakult gyakorlat a továbbiakban cél is lehetne: rendszeres találkozó egymásköztt és intenzív részvétel fontos társadalmi eseményeken, ami azonban csak egy-egy lakóhelyi közösségnek adna feladatot.

Keszthely, 1991. július 28.

Csángó Zsuzsa

Mint előző számunkban jeleztük, röviden beszámolunk a Pünkösdi Waldorf napokról, melyet azóta több hasonló rendezvény is követett:

A magyarországi Waldorf intézmények ketnapos találkozót rendeztek 1991. május 18-19-én, Budapesten. Célja az volt, hogy a már működő vagy létrehozásra váró óvodák, iskolák, alapítványok munkatársai, a velük együtt dolgozó szülők és a munkájuk iránt érdeklődők megismerjék egymást, kicseréljék eddigi tapasztalataikat, keressék a közös gondolkodás és cselekvés lehetőségeit.

A mintegy 200 résztvevő (pedagógus, szülők, hazai és külföldi vendégek) közül sokan meglátogatták az első nap délelőttjén a solymári Waldorf Óvodát és Iskolát, a budapesti és pilisébai Waldorf Óvodát és megtekintették a gyermekek munkáiból a rendezvény színhelyén bemutatott szép kiállítást.

Az ünnepélyes nyitó előadást Darvas János (Lausanne, Waldorf Iskola) tartotta, aki többek között arról beszélt, példákkal illusztrálva, hogy a kollektivitás, a szolidaritás, az együttműködés hogyan jön létre a Waldorf intézményekben, illetve hogy milyen nehézségek merülhetnek fel e téren, az intézmények fejlődésének különböző fázisaiban.

Az előadást követő, eltérő témájú csoport-megbeszélések (pl. az iskolalapítás feltételei; a vallás szerepe a Waldorf intézményekben; Waldorf pedagógusok képzése stb.), majd estelele a Waldorf Intézmények és kezdeményezések képviselőinek bemutatkozása lehetőséget adott valamennyi aktuális probléma felvetésére.

A második napon Annette Stroteich (Solymár, Waldorf Óvoda) pünkösdi gondolatai, illetve Vekerdy Tamás előadása a Waldorf pedagógia magyarországi perspektíváiról, valamint a hozzászólások a jelenlévőket még inkább megerősítették abban az elhatározásukban, hogy szükséges a további kapcsolattartás segítése céljából egy szövetség létrehozása.

A rendezők nevében a holland Nelke van der Sloot és Benda Iván búcsúzott el a résztvevőktől.

Budapest, 1991. augusztus 16.